

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту історії,
права та міжнародних відносин

Ю.В. Подрез

«01» вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Освітньо-професійна програма Право

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією НН інституту історії, права та міжнародних відносин «31» серпня 2021 р.
Голова: Моцак С.І., кандидат педагогічних наук, доцент

Укладач:

Мирославський Сергій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент
викладач кафедри права та методики викладання правознавства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та
методики викладання правознавства

Протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент

О.М. Іваній

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Бакалавр	Обов'язкова
		Рік підготовки:
2-й		
Семестр		
4-й		
Лекції		
40 год.		
Практичні, семінарські		
50 год.		
Лабораторні		
–		
Самостійна робота		
146 год.		
Консультації		
4		
Загальна кількість годин – 240	Вид контролю:	
	екзамен	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є засвоєння студентами теоретичних знань у сфері правового регулювання цивільних відносин та набуття практичних навичок для вирішення конкретних юридичних ситуацій.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою інтегральної, загальних та фахових компетентностей.

Інтегральна компетентність полягає у здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є засвоєння студентами теоретичних знань у сфері правового регулювання цивільних відносин та набуття практичних навичок для вирішення конкретних юридичних ситуацій.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою інтегральної, загальних та фахових компетентностей.

Інтегральна компетентність полягає у здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетенції:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності:

СК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК 5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК 11. Здатність визначати належні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК 22. Здатність застосовувати знання засад і змісту інституту права інтелектуальної власності

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Цивільне право» базується на знаннях таких дисциплін, як «Теорія держави і права», «Конституційне право» та інших, раніше вивчених.

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення навчальної дисципліни сприяє усвідомленню майбутніми фахівцями змісту та значення норм права, які регулюють особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), що виникають між фізичними і юридичними особами, а також зростаючу роль цивільного законодавства в умовах ринкової економіки, сформувати у студентів уміння користуватися відповідними нормативними актами, розкрити зміст основних категорій та інститутів, а також вирішити конкретні практичні питання, пов'язані із застосуванням норм цивільного права.

<p>Соціально-гуманітарна ерудованість</p>	<p>ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.</p> <p>ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p> <p>ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.</p> <p>ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.</p> <p>ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.</p>
	<p>ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні</p>

<p>Дослідницькі навички</p>	<p>джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.</p>
<p>Комунікація</p>	<p>ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.</p> <p>ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.</p> <p>ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.</p>
<p>Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій</p>	<p>ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.</p> <p>ПРН 18. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.</p>
<p>Праворозуміння</p>	<p>ПРН 19. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.</p> <p>ПРН 20. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.</p> <p>ПРН 21. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p>
<p>Правозастосування</p>	<p>ПРН 23. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.</p> <p>ПРН 24. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.</p> <p>ПРН 25. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.</p> <p>ПРН 26. Визначати перспективи звернення до ЄСПЛ. Готувати проект заяви до ЄСПЛ.</p>

	ПРН 27. Володіти базовими навичками захисту права інтелектуальної власності.
--	---

4. Критерії оцінювання результатів навчання
Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Оцінка «відмінно» ставиться коли студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення
82 - 89	Оцінка «добре» ставиться коли студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
74 - 81	Оцінка «добре» ставиться коли студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень
64 - 73	Оцінка «задовільно» ставиться, коли студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
60 - 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у студента відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення
35-59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал
1 - 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення

Розподіл балів

Теми	Поточний контроль	Контроль самостійної роботи	Екзамен	Сума
T 1	2	1	25	100
T 2	3	1		
T 3	2	1		
T 4	3	1		
T 5	2	2		
T 6	3	1		
T 7	2	1		
T 8	3	1		
T 9	2	1		
T 10	3	1		
T 11	2	1		
T 12	3	2		
T 13	2	2		
T 14	3	1		
T 15	2	1		
T 16	3	1		
T 17	2	1		
T 18	3	2		
T 19	2	1		
T 20	3	2		
Разом	50	25		

4.1 Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, роботи на практичних заняттях, виконання тестових завдань, та виконання інших видів самостійної роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **50 балів:** робота на *практичних* заняттях – підготовка доповідей, усні відповіді, участь в обговоренні питань / дискусіях, виконання практичних індивідуальних завдань, виконання тестових завдань.

- **25 балів:** контроль *самостійної роботи* – підготовка до семінарів та опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашніх завдань, підготування рефератів тощо.

Разом – **75 балів.**

Результатом *підсумкового контролю* є екзамен (25 балів).

Теоретичні знання та практичні навички перевіряються на практичних заняттях. Способами демонстрування результатів навчання студента з предмету «Цивільне право» є підготовка теоретичних питань до практичних занять, участь в обговоренні теоретичних питань з теми практичного заняття, аналітичні звіти та доповіді, усні відповіді, а також написання письмових тестів, що нараховують загалом 50 балів за кумулятивним принципом (з розрахунку 5 балів максимум за аудиторну роботу на кожному практичному занятті). Усі бали, набрані на семінарських заняттях, додаються.

Самостійна робота включає виконання домашніх завдань, підготування рефератів та презентацію результатів виконаних завдань на практичних заняттях, а також інші види індивідуальних та групових завдань на розсуд викладача – сумарно 25 балів.

4.2 Критерії оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки студента для підсумкового контролю з дисципліни (екзамен)

Бали	Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання
21-25	А	«відмінно»	Оцінка виставляється за правильну, ґрунтовну та повну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, творче висвітлення проблем та якісне виконання практичного завдання.
16-20	В	«добре»	Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем та не зовсім якісне виконання практичного завдання.
11-15	С		Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, наведення з певною допомогою викладача адекватних прикладів до

			матеріалу, нетворче висвітлення проблем, виконання практичного завдання з окремими негрубими помилками.
6-10	D	«задовільно»	Оцінка виставляється правильну відповідь, яка проте відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним виконанням практичного завдання.
1-5	E		Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка містить певні не грубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним і неповним виконанням практичного завдання.
0	FX	«незадовільно»	Оцінка виставляється за неправильну, неповну відповідь, відсутність міцних знань з питань курсу, за неякісне виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усні опитування на практичних заняттях; розв'язання задач, тематичне тестування; захист індивідуального заняття; виконання комплексної контрольної роботи; написання рефератів, участь в дискусіях, ділових іграх та інших інтерактивних видах навчання.

Проблемні лекції – спрямовуються на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань за темою обмежується

двома-трьома ключовими моментами, а увага студентів концентрується на матеріалі, якого немає в підручниках. Використовується досвід закордонних навчальних закладів та практичної діяльності в сфері права.

В процесі вивчення дисципліни «Цивільне право» також передбачається проведення *гостьових та бінарних лекцій* представниками органів юстиції та нотаріату в Сумській області.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками учасників з приводу даної теми. Вони розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції опонентів, критично оцінювати власні погляди.

Мозкові атаки – це метод розв’язання невідкладних завдань протягом дуже обмеженого часу. Суть його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

«Case Studies» (аналіз конкретних ситуацій) дає можливість максимально активізувати кожного студента наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає аналіз виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Рольові ділові ігри (інсценізації) – це форма активізації студентів, при якій вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

Застосування інтерактивних методів навчання стимулює процес засвоєння інформації, сприяє взаємодії викладача та студентів, розвиває в студентів навички необхідні для прийняття самостійних обґрунтованих рішень (здійснювати аналіз ситуації, застосовувати нестандартні підходи для вирішення проблем).

Перелік екзаменаційних питань

1. Поняття зобов'язань
2. Види зобов'язань
3. Виконання зобов'язань
4. Принцип належного виконання зобов'язання
5. Суб'єкти виконання зобов'язань
6. Заміна сторони в зобов'язання
7. Відступлення права вимоги
8. Переведення боргу
9. Місце виконання зобов'язань
10. Предмет виконання зобов'язань
11. Спосіб виконання зобов'язань

12. Загальна характеристика способів забезпечення виконання зобов'язань
13. Окремі способи забезпечення виконання зобов'язань
14. Поняття цивільно-правової відповідальності
15. Форми і види цивільно-правової відповідальності
16. Склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності
17. Підстави звільнення від відповідальності
18. Поняття та способи припинення зобов'язань
19. Окремі способи припинення зобов'язань
20. Поняття та значення договору
21. Види договорів
22. Зміст договору
23. Укладення, зміна і розірвання договору
24. Попередній договір
25. Договір приєднання
26. Поняття та зміст договору купівлі-продажу
27. Продаж товарів у кредит
28. Роздрібна купівля-продаж
29. Договір міни (бартеру)
30. Договір дарування
31. Договір поставки
32. Договір контрактації сільськогосподарської продукції
33. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу
34. Договір найму (оренди).
35. Поняття та загальна характеристика договору прокату
36. Договір оренди (найму) земельної ділянки
37. Найм (оренда) транспортного засобу
38. Договір лізингу
39. Поняття і зміст договору підряду
40. Договір побутового підряду
41. Договір будівельного підряду
42. Підряд на проектні та пошукові роботи
43. Договір позики
44. Поняття та загальна характеристика кредитного договору
45. Договір банківського вкладу.
46. Розрахунки як особливі банківські правочини.
47. Загальна характеристика та правове регулювання перевезення.
48. Договір перевезення та договір транспортного експедирування
49. Договір зберігання

50. Договір про спільну діяльність
51. Зберігання на товарному складі
52. Спеціальні види договору зберігання
53. Поняття та істотні умови договору страхування
54. Сторони договору страхування, їхні права та обов'язки
55. Порядок укладення, зміни та припинення договору страхування
56. Поняття та загальна характеристика позадоговірних зобов'язань
57. Зобов'язання що виникають внаслідок рятування майна та життя
58. Зобов'язання що виникають з безпідставного набуття або збереження чужого майна
59. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
60. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.
61. Поняття і значення зобов'язань з відшкодування шкоди
62. Підстави деліктної відповідальності
63. Система зобов'язань з відшкодування шкоди
64. Відповідальність за шкоду, заподіяну працівником
65. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки
66. Поняття та значення спадкування
67. Основні поняття спадкового права
68. Відкриття спадщини
69. Відповідальність спадкоємців за борги спадкодавця
70. Відшкодування витрат, які падають на спадкоємців
71. Поняття заповіту та його зміст
72. Форма заповіту
73. Види заповітів
74. Спадковий договір
75. Особливі заповідальні розпорядження заповідача
76. Право на обов'язкову частку у спадщині
77. Недійсність заповіту
78. Поняття спадкування за законом і коло спадкоємців за законом
79. Черговість спадкування за законом
80. Спадкування за правом представлення
81. Розподіл спадщини між спадкоємцями
82. Прийняття спадщини

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до цивільного права. Предмет, метод, система цивільного права. Цивільне законодавство

Поняття цивільного права як науки. Предмет, метод, система науки цивільного права. Відносини, які регулюються цивільним правом. Поняття, предмет, метод регулювання цивільного права як галузі національного права України. Завдання, функції і принципи цивільного права.

Система цивільного права як галузі права. Поняття норми права, субінституту, інституту, підгалузі. Система курсу цивільного права.

Джерела права. Види джерел. Акти цивільного законодавства. Основні напрямки удосконалення нормативно-правової бази цивільного права.

Конституція України. Поняття закону і підзаконного акту як джерел цивільного права, нормативні акти місцевих органів влади і самоврядування цивільно-правового характеру.

Постанови Пленуму Верховного Суду України у цивільних справах, їх значення в застосуванні, розвитку й удосконаленні цивільного законодавства.

Дії норм цивільного права в часі, просторі та за колом осіб. Аналогія закону та аналогія права. Звичай. Цивільне право і правова культура.

Особливості цивільного законодавства окремих зарубіжних країн.

Поняття та особливості цивільного законодавства. Структура нормативних актів по цивільному законодавству. Система цивільного законодавства. Значення судової та господарської практики. Дія цивільних законів. Дія міжнародних актів, та зовнішньоекономічних договорів

Тема 2. Цивільні правовідносини

Поняття цивільних правовідносин, їх види і класифікація. Відмінність цивільних правовідносин від інших галузевих правовідносин.

Ознаки, за якими класифікуються правовідносини. Цивільні правовідносини активні і пасивні, регулятивні і охоронні, абсолютні і відносні, речові і зобов'язальні.

Структура цивільних правовідносин, їх зміст. Поняття суб'єктивного та об'єктивного цивільного права, цивільного обов'язку.

Суб'єктний склад правовідносин. Загальні положення про поняття, зміст, виникнення, припинення правоздатності та дієздатності, відмежування правоздатності від суб'єктивного цивільного права. Випадки обмеження в правоздатності та дієздатності.

Основні положення про об'єкти цивільних правовідносин. Значення цивільних правовідносин та підстави їх виникнення.

Поняття, види, значення, підстави виникнення, зміни або припинення цивільних прав і обов'язків Види юридичних фактів, їх класифікація Дії, бездіяльність, їх види. Правові вчинки. Правові акти, їх види.

Події як підстави виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин. Непереборна сила. Фактичний склад.

Поняття правочинів. Форми правочинів. Недійсність правочину. Нікчемні та суперечні правочини.

Тема 3. Суб'єкти цивільних прав

Види суб'єктів цивільного права. Правоздатність громадян як суб'єктів цивільного права, її зміст. Поняття, зміст, види дієздатності громадян. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи. Визнання особи недієздатною. Правові наслідки обмеження дієздатності та визнання особи недієздатною. Поняття опіки та піклування. Завдання, орган опіки та піклування. Встановлення опіки і піклування. Призначення опікуна або піклувальника. Опіка над майном. Права та обов'язки опікуна. Права та обов'язки піклувальника. Звільнення опікуна та піклувальника. Припинення опіки або піклування. Поняття і цивільно-правове значення місця проживання. Визнання громадянина безвісно відсутнім і оголошення померлим. Фізична особа-підприємець.

Поняття та ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб, їх класифікація. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Створення юридичної особи. Державна реєстрація юридичної особи. Спеціальна правоздатність. Значення статуту (положення) у визначенні правоздатності. Дієздатність юридичних осіб. Момент виникнення та припинення правоздатності та дієздатності.

Держава Україна, як особливий суб'єкт цивільного права. Місцеві органи влади та територіальні громади як юридичні особи.

Тема 4. Об'єкти цивільних прав

Поняття та види об'єктів цивільного права, їх класифікація.

Речі як об'єкти цивільного права. Поняття і класифікація речей. Засоби виробництва і предмети вжитку. Речі індивідуально визначені і визначені родовими ознаками, подільні і неподільні, рухомі і нерухомі, головні речі та їх приналежності. Правове значення класифікації речей. Дозвільний порядок придбання деяких речей.

Гроші, цінні папери їх види та групи. Вимоги до цінного паперу. Передання прав за цінним папером. Виконання за цінним папером.

Майно, значення терміну «майно» в законодавстві.

Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільного права (твори науки, літератури, мистецтва, наукові відкриття, винаходи та інше), їх правове положення. Інформація як об'єкт цивільного права.

Послуги та інші дії, як об'єкти цивільного права. Поняття та види послуг, їх значення в цивільних правовідносинах, у розвитку культури.

Особисті немайнові блага як об'єкти цивільного права, їх види. Конституційне закріплення особистих немайнових прав і свобод громадян.

Тема 5. Здійснення та захист цивільних прав

Суб'єктивне право, його склад право на власні дії, право на чужі дії (бездіяльність), можливість застосування засобів державного примусу до зобов'язальних суб'єктів.

Суб'єктивний обов'язок, його визначення і склад. Співвідношення суб'єктивних прав і обов'язків. Поняття, зміст, значення здійснення цивільних прав.

Межі здійснення прав: визначені законом, не визначені законом, але виходять зі змісту норми права, угоди, договори; заборона певних прав; обмеження обсягом дієздатності; встановлення строків.

Захист цивільних прав. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування моральної шкоди.

Тема 6. Строки в цивільному праві. Позовна давність.

Поняття і види цивільно-правових строків і термінів, їх значення. Обчислення строків. Порядок вчинення дій в останній день строку.

Поняття, значення, види строків позовної давності. Загальні і скорочені строки. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Обчислення позовної давності. Наслідки спливу позовної давності. Випадки захисту порушеного права після закінчення строку позовної давності.

Тема 7. Представництво і довіреність.

Поняття, значення представництва. Обставини, які викликають необхідність представництва. Види представництва - законне, засноване на адміністративному акті, договірне. Комерційне представництво. Види угод, які не може укласти представник. Дії представника, які не породжують права і обов'язки особи, яка представляється. Передоручення. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень.

Довіреність - поняття, значення, види. Форми довіреності. Види довіреності. Строк довіреності. До віреності, які прирівнюються до нотаріально завіреної. Генеральна, спеціальна, одноразова довіреності. Припинення представництва за довіреністю. Наслідки припинення довіреності. Скасування довіреності. Відмова від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

Тема 8. Особисті немайнові права фізичної особи.

Поняття особистих немайнових прав та їх види. Ознаки особистих немайнових прав, їх абсолютність і невідчужуваність. Зміст особистого немайнового права. Цивільне законодавство України про охорону життя і здоров'я громадян. Охорона особистих немайнових прав іноземців та осіб без громадянства.

Тема 9. Право власності.

Поняття власності і права власності. Зміст права власності. Право власності в об'єктивному і суб'єктивному розумінні. Володіння, користування, розпорядження майном. Суб'єкти, об'єкти права власності. Здійснення права власності. Форми власності, їх правове регулювання. Інтелектуальна та спільна власність.

Підстави виникнення і припинення права власності. Набуття права власності. Набувальна давність. Момент виникнення права власності у набувача по договору. Поняття ризику випадкової загибелі або зіпсування майна. Добросовісні і недобросовісні незаконні володарі. Безгосподарне майно. Правові наслідки його утримання. Знахідка, скарб.

Право власності на землю (земельну ділянку). Право власності на житло. Охорона права власності. Загальні положення про речові права на чуже майно.

Тема 10. Загальні положення про зобов'язання.

Поняття та ознаки зобов'язання. Суб'єкти та об'єкти зобов'язання. Класифікація зобов'язань у цивільному праві. Критерії належного виконання зобов'язання. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка. Порука. Гарантія. Завдаток. Застава. Притримання. Довірча власність.

Тема 11. Цивільно-правова відповідальність.

Поняття та умови настання цивільно-правової відповідальності. Загальні ознаки цивільної відповідальності. Специфічні ознаки цивільної відповідальності. Функції цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності. Форми цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення від відповідальності.

Тема 12. Цивільно-правовий договір.

Поняття та зміст цивільно-правового договору. Функції цивільно-правового договору. Співвідношення актів цивільного законодавства та цивільно-правового договору. Види цивільно-правових договорів. Пропозиція укласти договір (оферта). Прийняття пропозиції (акцепт). Момент укладення договору. Форма договору. Місце укладення договору. Зміна або розірвання договору. Правові наслідки зміни або розірвання договору.

Тема 13. Загальна характеристика договору купівлі-продажу, поставки, міни.

Поняття та ознаки договору купівлі-продажу. Права та обов'язки покупця. Права та обов'язки продавця. Поняття та ознаки договору

роздрібної купівлі-продажу. Договір поставки. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків. Договір міни.

Тема 14. Загальна характеристика договору про найм (оренду).

Поняття та ознаки договору про найм (оренду). Права та обов'язки наймача. Права та обов'язки наймодавця. Строк договору найму. Піднайм. Поліпшення наймачем речі, переданої у найм. Наслідки погіршення речі, переданої у найм. Розірвання договору найму на вимогу наймача. Розірвання договору найму на вимогу наймодавця. Поняття та особливості договору прокату. Найм (оренда) земельної ділянки. Найм будівлі або іншої капітальної споруди. Найм (оренда) транспортного засобу. Лізинг.

Поняття та ознаки договору найму (оренди) житла. Права та обов'язки наймача житла. Права та обов'язки наймодавця житла. Ремонт житла, переданого у найм. Плата за користування житлом. Строк договору найму житла. Договір піднайму житла. Розірвання договору найму житла.

Тема 15. Загальна характеристика договору підряду.

Поняття та ознаки договору підряду. Генеральний підрядник та субпідрядник. Право та обов'язки підрядника. Права та обов'язки замовника. Виконання роботи з матеріалу підрядника/замовника. Кошторис. Строки виконання роботи. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Підряд на проектні та пошукові роботи.

Тема 16. Загальні положення про перевезення та зберігання.

Цивільно-правові відносини страхування.

Поняття та ознаки договору про перевезення. Права та обов'язки перевізника. Права та обов'язки відправника. Договір перевезення вантажу. Договір перевезення пасажирів та багажу. Права пасажирів. Договір чартеру (фрахтування). Перевезення транспортом загального користування. Провізна плата. Строк доставки вантажу, пасажирів, багажу, пошти. Відповідальність перевізника.

Поняття договору зберігання. Форма договору зберігання. Строк зберігання. Права та обов'язки зберігача. Права та обов'язки поклажодавця. Виконання договору зберігання. Зміна умов зберігання. Плата за зберігання. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) або пошкодження речі. Відшкодування збитків, завданих поклажодавцеві. Зберігання на товарному складі. Спеціальні види зберігання.

Поняття договору страхування. Істотні умови договору страхування. Сторони у договорі страхування. Укладення договору страхування на

користь третьої особи. Обов'язки страховика. Обов'язки страхувальника. Відмова від здійснення страхової виплати. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування.

Тема 17. Позика, кредит, банківський вклад.

Поняття договору позики. Проценти за договором позики. Наслідки порушення договору позичальником. Поняття кредитного договору. Відмова від надання або одержання кредиту. Комерційний кредит. Договір банківського вкладу. Види банківських вкладів. Договір банківського вкладу на користь третьої особи.

Форми розрахунків. Види безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Виконання платіжного доручення. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання платіжного доручення. Розрахунки за акредитивом. Відкличний та безвідкличний акредитиви. Виконання акредитива. Закриття акредитива. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

Тема 18. Публічна обіцянка винагороди.

Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Право на оголошення конкурсу. Умови конкурсу. Відмова від проведення конкурсу.

Тема 19. Відшкодування шкоди.

Загальні положення про відшкодування шкоди. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Порядок відшкодування шкоди. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Тема 20. Загальні положення про спадкування.

Поняття та види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування. Усунення від права на спадкування. Спадкування права на земельну ділянку. Спадкування частки у праві спільної сумісної власності. Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі). Спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування). Спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця. Поняття заповіту.

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин
----------------------	-----------------

	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
Тема 1. Вступ до цивільного права. Предмет, метод, система цивільного права. Цивільне законодавство.	10	2	2			6
Тема 2. Цивільні правовідносини. Юридичні факти та правочини	12	2	4			6
Тема 3. Суб'єкти цивільних прав.	14	2	4			8
Тема 4. Об'єкти цивільних прав.	12	2	2			8
Тема 5. Здійснення та захист цивільних прав.	12	2	2			8
Тема 6. Строки в цивільному праві. Позовна давність..	10	2	2			6
Тема 7. Представництво і довіреність	12	2	2			8
Тема 8. Особисті немайнові права фізичної особи.	12	2	2			8
Тема 9. Право власності.	10	2	2			6
Тема 10. Загальні положення про зобов'язання.	16	2	4		2	8
Тема 11. Цивільно-правова відповідальність.	10	2	2			6
Тема 12. Цивільно-правовий договір.	12	2	4			6
Тема 13. Загальна характеристика договору купівлі-продажу, поставки, міни.	14	2	4			8
Тема 14. Загальна характеристика договору про найм (оренду).	12	2	2			8
Тема 15. Загальна характеристика договору підряду.	12	2	2			8
Тема 16. Загальні положення про перевезення та зберігання. Цивільно-правові відносини страхування.	10	2	2			6

Тема 17. Позика, кредит, банківський вклад.	12	2	2			8
Тема 18. Публічна обіцянка винагороди.	12	2	2			8
Тема 19. Відшкодування шкоди.	12	2	2			8
Тема 20. Загальні положення про спадкування.	14	2	2		2	8
Усього годин	240	40	50		4	146

7.2. Можливі види самостійної роботи студентів:

- підготовка до поточних аудиторних занять;
- аналіз основної та додаткової літератури, нормативно-правових актів та судової практики;
- складання опорних конспектів, схем-конспектів;
- виконання науково-пошукового завдання за заданою тематикою;
- аналітичний (критичний) огляд публікацій за заданою тематикою;
- участь у наукових студентських конференціях і семінарах;
- підготовка наукових публікацій.

7.3. Теми індивідуальних проєктів:

1. Право приватної власності
2. Договори на передачу майна у власність
3. Договори на передачу майна в користування
4. Договір купівлі – продажу
5. Майновий найм
6. Договір найму (оренди) житлових приміщень
7. Договір перевезення вантажу
8. Договір страхування
9. Відповідальність за шкоду, що заподіяна джерелом підвищеної небезпеки
10. Поняття і значення спадкування.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Навчальні аудиторії, які обладнані для проведення лекційних і семінарських занять;
2. Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютери, оснащені програмними пакетами: SPSSfor Windows (Statistical Packagefor Social Sciences) – пакет програм комп'ютерної обробки первинної

психологічної інформації; Excelfor Windows – пакет програм для створення статистичних таблиць, діаграм, графіків, обробки первинної інформації методом середніх величин; Wordfor Windows – пакет програм для текстового форматування й ілюстрування звітів за підсумками проведених психологічних досліджень; мультимедійний проект, екран.

3. Презентації лекцій в Powerpoint.
4. Офіційний сайт Верховної Ради України – www.rada.gov.ua
5. Єдиний державний реєстр судових рішень України – www.reyestr.court.gov.ua

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст.141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / За заг.ред. В.І. Борисової, І.В. Спасібо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Харків: Право, 2017 (Т.1).
4. Мазур О.С. Цивільне право України: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 384 с
5. Панченко М. І. Цивільне право України: Навчальний посібник. 2-ге вид., стер. Київ: Знання, 2015. 583 с.
6. Харитонов Є. О., Дрішлюк Л. І. Цивільне право України. Елементарний курс: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2016. 352 с.

Додаткові:

1. Цивільний кодекс України: Постатейний коментар у двох частинах / Відп.ред. А.С.Довгерт, Н.С.Кузнєцова. Київ: Юстиніан, 2005 (Ч.1).
2. Ромовська З.В. Українське цивільне право: Загальна частина. Академічний курс. Підручник. Київ: Правова єдність 2010.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Рада Європи від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_043.
5. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України 23.02.2006 р. № 3477-IV. Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

6. Харитонов Є. О. Цивільні правовідносини: моногр. 2-е вид., переробл. і доповн. Одеса: Фенікс, 2011. 456 с.
7. Ромовська З. В. Цивільна правоздатність громадян. *Право України*. 2004. № 10. С. 46-48.
8. Конвенція про згоду на взяття шлюбу, шлюбний вік та реєстрацію шлюбів від 10.12.1962 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_242
9. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20.05.1980 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_327
10. Апопій І. Класифікація підстав недійсності шлюбу. Підприємництво, господарство і право. 2010. № 1. С. 28–130.
11. Харитонов Є. О., Дрішлюк Л. І. Цивільне право України. Елементарний курс: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2016. 352 с.
12. Стефанчук М.О. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб та особливості її здійснення : монографія. Київ : Артек, 2020. 479 с. Скрипник В.Л. Теоретичні і методологічні проблеми об'єктів цивільних прав : монографія. Кременчук: ПП Щербатих О.В. 2020. 380 с.
13. Короєд С. Відступлення права власника на витребування нерухомого майна із чужого незаконного володіння (цесія віндикаційної вимоги). Підприємництво, господарство і право. 2021. № 3. С. 37-42.
14. Antoniolli L. Principles of European Contract Law and Italian Law. A Commentary. The Hague / L. Antoniolli, A. Veneziano. 2005. 409 p.
15. Treitel G. H. The Law of Contract / G. H. Treitel. – London, 2003.
16. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Служби безпеки України, Державного комітету нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України, Міністерства фінансів України щодо офіційного тлумачення положень пункту 6 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», частин четвертої і п'ятої статті 22 Закону України «Про міліцію» та частини шостої статті 22 Закону України «Про пожежну безпеку» (справа про офіційне тлумачення терміна «член сім'ї») № 5-рп/99 від 03.06.1999 р. Офіційний вісник України. 1999. № 24. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57_v005p710-99
17. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21.12.2007 р. Вісник Верховного Суду України. 2008. №1.

